

Krystyna Lorenz

SZKOŁA METODYCZNA WŁODZIMIERZA GAŁECKIEGO

Rozwój metodyki nauczania języka rosyjskiego w Polsce Ludowej nieodłącznie wiąże się z nazwiskiem Włodzimierza Gałęckiego — jednego z jej twórców, autora wielu podręczników szkolnych i publikacji metodycznych w postaci licznych artykułów oraz wydawnictw książkowych, wychowawcy wielu polskich nauczycieli-rusycystów.

Włodzimierz Gałęcki, czerpiąc z bogatego źródła polskich osiągnięć w zakresie metodyki nauczania języków obcych oraz bazując na najlepszych tradycjach metodyki radzieckiej i zachodniej, stworzył własną, przystosowaną do warunków rodzimych szkołę metodyczną. Naczelną jej zasadę stanowi łączenie praktycznych wartości, jakie daje nauczanie języka rosyjskiego, ze stałym podkreśleniem jego walorów poznawczych, kształcących i wychowawczych, które wyrażają się w zaznajamianiu uczniów z kulturą Rosji i Związku Radzieckiego, wybranymi utworami literatury pięknej, osiągnięciami w dziedzinie nauki i techniki, codziennym życiem ludzi radzieckich, pejzażem i przyrodą różnych republik.

Włodzimierz Gałęcki w pełni docenia ogólnokształcącą rolę nauczania języka rosyjskiego jak i innych języków obcych, które podobnie jak i pozostałe przedmioty humanistyczne kształcą intelekt ucznia, umiejętność odczuwania piękna słowa pisanego oraz zgodną z celami programu postawę moralno-ideologiczną.

Występuje on przeciwko kierunkom sprowadzającym nauczanie języka rosyjskiego i innych języków obcych do celów czysto utylitarnych, nie

negując, a wręcz przeciwnie, podkreślając dużą wartość stosowania metody dialogowo-sytuacyjnej, która w połączeniu z pracą nad tekstami literackimi, dziennikarskimi i innymi może dać, według jego zdania, rzetelne opanowanie języka w różnych jego aspektach.

Włodzimierz Gałęcki stoi na słusznym stanowisku, iż stosowaną obecnie w nauczaniu języka rosyjskiego metodą jest tzw. zmodyfikowana metoda bezpośrednia. Modyfikacja jej, rozpoczęta w Polsce już w okresie międzywojennym, trwa, według jego zdania, aż do chwili bieżącej.

Z metody bezpośredniej przyjmuje ona, jego zdaniem,

zasadę dążenia do stwarzania na lekcjach tzw. „atmosfery językowej“ albo „środowiska językowego“, która znajduje wyraz w tym, że w klasie rozbrzmiewa przede wszystkim mowa obca. I nauczyciel, i uczniowie w maksymalnym stopniu używają tej mowy, starając się jak najbardziej unikać na lekcjach języka polskiego¹.

Modyfikacja metody bezpośredniej polega przede wszystkim:

1. na przyznawaniu językowi ojczystemu roli służebnej przy nauczaniu gramatyki poprzez zalecenie stosowania, zwłaszcza w klasach podstawowych, języka polskiego przy wyjaśnieniach gramatycznych łącznie z używaniem polskiej terminologii gramatycznej oraz czynienie w miarę potrzeby porównań i zestawień zjawisk zarówno gramatycznych, jak i leksykalnych obu języków w celu wyeliminowania zjawiska interferencji;
2. na uznawaniu tłumaczeń z języka obcego na ojczysty i z ojczystego na obcy za ćwiczenia pożyteczne, jeśli będą one stosowane rzadko w zespole innych ćwiczeń językowych, eliminujących język ojczysty;
3. na przyznawaniu gramatyce opisowej roli poważnego środka pomocniczego w świadomym opanowaniu mowy obcej;
4. na równomiernym traktowaniu mowy ustnej (słuchanie, mówienie) jak i pisemnej (czytanie, pisanie);
5. na dosyć szerokim uwzględnianiu refleksji przy nauczaniu języka rosyjskiego.

Zasługą Włodzimierza Gałęckiego jest próba ustalenia pewnych realnych, dostosowanych do warunków i możliwości szkolnego nauczania języka postulatów podanych wyżej, wprowadzających tym samym pewien element stabilizacji w pojęcia nauczycieli-praktyków, bardzo często gubiących się w nowych wciąż prądach i kierunkach metodycznych, nierzadko nie opartych o eksperyment przeprowadzony w nauczaniu masowym lub szeroko zakrojoną dyskusję naukowo-dydaktyczną.

Stanowisko Włodzimierza Gałęckiego jest tym bardziej słuszne, że

¹ W. Gałęcki *Metodyka nauczania języka rosyjskiego w szkole podstawowej*, Warszawa 1965 s. 47.

metodyka interesującego nas przedmiotu zna w tej chwili tylko dwie drogi przyswajania sobie języka obcego: bezpośrednią, eliminującą język ojczysty uczącego się, oraz pośrednią, bazującą na refleksji i szerokim uwzględnianiu w naszym wypadku języka polskiego, przede wszystkim w postaci tłumaczeń. Wszystkie nowe prądy, takie jak metoda praktycznie-świadoma oraz jej polska odmiana — metoda aktywna, metoda ustna — za zasadę przyjmują bezpośrednie opanowywanie języka, w większym lub mniejszym stopniu wprowadzając do tego procesu elementy jego pośredniego poznawania.

Wynika stąd, iż używany przez Włodzimierza Gałęckiego termin „zmodyfikowana metoda bezpośrednia“ w pełni oddaje istotę zmian zachodzących w metodach nauczania języków obcych.

Na uwagę zasługuje jego ostrożne podejście do tzw. „nowinek“ metodycznych, dyktowane szczerą troską o poziom nauczania języka rosyjskiego w polskich szkołach, a oparte o długoletni staż pracy w szkolnictwie, pozwalający na wysnucie wniosku, że przeciętnemu nauczycielowi (a tacy w naszych szkołach stanowią większość), należy dawać podstawę metodyczną ustabilizowaną, sprawdzoną praktycznie, która pozwoli mu na realizowanie programu w bardziej lub mniej sprzyjających warunkach pracy. Wyjatek bowiem stanowią nauczyciele-twórcy, którzy po zaznajomieniu się z nowymi prądami potrafią po krytycznym do nich podejściu wybrać z nich elementy najlepsze i poprzez włączenie ich do własnej praktyki szkolnej podnosić wyniki nauczania w zakresie interesującego nas przedmiotu. Dopiero doświadczenia takich nauczycieli poparte wynikami eksperymentów prowadzonych przez metodyków specjalistów mogą być podstawą do wprowadzenia zmian w skali ogólnopolskiej.

Stanowisko Włodzimierza Gałęckiego w tym względzie zgodne jest z tendencjami reprezentowanymi przez najnowsze programy, które nie stoją jeszcze całkowicie na gruncie najnowszych prądów w nauczaniu języka obcego, jakkolwiek poszczególne elementy nowych haseł, polegające przede wszystkim na eksponowaniu praktyki językowej oraz funkcjonalnym traktowaniu teorii języka, znajdują w nich swe odzwierciedlenie, podobnie jak w ostatnio wydanej *Metodyce nauczania języka rosyjskiego w szkole podstawowej*².

Ze ścisłym przystosowaniem zasad metodycznych Włodzimierza Gałęckiego do potrzeb masowego szkolnego nauczania języka rosyjskiego wiąże się ściśle podkreślenie przez niego roli refleksji w tym procesie.

Wychodzi on z założenia, iż stosunkowo mała ilość godzin przeznaczonych na naukę interesującego nas przedmiotu, bardzo liczne klasy, zwłaszcza w szkole podstawowej, gdzie nie stosuje się podziału na grupy,

² Op. cit.

w dużej mierze utrudniają stosowanie wystarczającej ilości ćwiczeń mających doprowadzić do nawykowego opanowania określonych konstrukcji językowych. Postępowanie metodyczne uwzględniające doprowadzenie do nawykowego używania przez ucznia danej formy językowej, a potem dopiero jej uświadomienie i wprowadzenie w system, sugeruje przewagę elementu pamięciowego, mechanicznego w procesie przyswajania języka przez ucznia, ograniczając jego walory kształcące. Poza tym tego typu postępowanie zawiera w sobie pewną sprzeczność; po cóż bowiem tracić czas na uświadamianie uczniom określonych form językowych, jeśli opanowali je oni praktycznie.

Włodzimierz Gałęcki, biorąc pod uwagę warunki nauczania języka w szkole, stwierdza, iż refleksja w postaci uświadamiania poszczególnych form językowych, zastosowana w odpowiednim momencie, może przyspieszyć ich przyswojenie. Z jego prac metodycznych wynika, że po opanowaniu przez uczniów danej formy w szeregu kontekstów pozwalających na przeprowadzenie uogólnień należy ją uświadomić uczniom i potem dopiero przystąpić do ćwiczeń mających doprowadzić do nawykowego jej używania.

Droga ta, biorąc pod uwagę możliwość przeprowadzania zestawień i porównań między językiem polskim i rosyjskim, pozwala na przeprowadzenie selekcji materiału językowego, który powinien być ćwiczony. Przy zjawiskach podobnych poprzestać można tylko na uświadomieniu, ponieważ uczniowie, zdając sobie sprawę z podobieństwa, będą używali danej formy poprawnie.

Powstaje pytanie, czy w ogóle należy stosować uświadamianie przy zjawiskach podobnych? Włodzimierz Gałęcki uważa je za konieczne, wychodząc z założenia popartego praktyką szkolną, iż uczniowie, zasugerowani faktem uczenia się języka obcego, unikają form podobnych do języka ojczystego, co prowadzi ich do szeregu błędów.

Z powyższym ściśle wiąże się zagadnienie metody porównawczej, której podstawy dla nauczania języka rosyjskiego opracował Włodzimierz Gałęcki, rozszerzając jej zakres i na leksykę. Metoda porównawcza, jak stwierdza jej twórca,

nie jest równoznaczna z gramatyką porównawczą polsko-rosyjską. Polega ona na zestawianiu i porównywaniu tylko wybranych zjawisk obu języków, w celu ułatwienia uczniom zrozumienia i zapamiętania danego zjawiska gramatycznego występującego w języku rosyjskim. Materiał porównywany podlega zatem skrupulatnej selekcji z punktu widzenia potrzeb dydaktycznych, a nie w aspekcie językoznawczym. Osiągnięcia tych zestawień mają być często praktyczne³.

Obok powyżej wymienionych zjawisk podobnych z punktu widzenia celowości ich zestawiania Włodzimierz Gałęcki wyróżnia jeszcze:

³ Op. cit., s. 179—180.

1. zjawiska i formy gramatyczne, które zawierają w obu językach pewne podobieństwa, ale też i różnice;
2. formy zasadniczo różne, zupełnie w obu językach niepodobne;
3. zjawiska, które w języku polskim w ogóle nie mają odpowiedników, czyli właściwie nie istnieją⁴.

Najtrudniejszymi dla ucznia polskiego są, według Włodzimierza Gałęckiego, zjawiska należące do grupy pierwszej, tutaj bowiem uczniowie popełniają najwięcej błędów, przenosząc właściwości języka polskiego na język rosyjski. Ta grupa zjawisk wymaga specjalnie intensywnych ćwiczeń, ponieważ proces ich przyswajania polega nie tylko na przyswajaniu nowych form, ale na eliminowaniu interferencji opanowanych przez ucznia nawykowo, w ciągu jego długoletniej praktyki językowej form polskich.

Istotnym osiągnięciem Włodzimierza Gałęckiego, o czym już wyżej wspomniano, jest objęcie metodą porównawczą nie tylko zjawisk gramatycznych, ale i leksyki.

Wydzielił on dwie grupy wyrazów, których opanowanie może sprawić uczniowi polskiemu trudność, opracował system ich zapisu oraz sposoby ich utrwalania w postaci różnorodnych ćwiczeń. Są to wyrazy mające w języku rosyjskim i polskim podobne brzmienie, lecz odmienne znaczenie oraz wyrazy, które mają w języku rosyjskim i polskim zbliżone brzmienie i analogiczne znaczenie, ale różnią się tylko rodzajem gramatycznym.

Opracowując metodę porównawczą, Włodzimierz Gałęcki brał pod uwagę jedną z najważniejszych zasad dydaktycznych wiązania nowych wiadomości uczniów z materiałem im znanym.

Już uczniowie klasy V posiadają pewne elementarne przygotowanie lingwistyczne, zdobyte na lekcjach języka polskiego. Błędem byłoby niewykorzystanie go w czasie nauki języka rosyjskiego.

Metoda porównawcza, w rozumieniu Włodzimierza Gałęckiego umożliwiającą uczniowi porównywanie i zestawianie, sprzyja rozwojowi jego aktywności myślowej, podnosząc wartość kształcącą nauki języka obcego, rozszerza możliwości stosowania nauczania problemowego i realizowania zasady samodzielności ucznia.

Zasługą Włodzimierza Gałęckiego jest nie tylko opracowanie teoretycznych podstaw metody porównawczej dla języka rosyjskiego. W swoich pracach podaje on dokładne wskazówki dotyczące jej realizacji w praktyce wraz z bogatym i urozmaiconym zestawem ćwiczeń.

Pomimo podkreślania roli refleksji w nauczaniu języka rosyjskiego Włodzimierz Gałęcki w pełni docenia rolę ćwiczeń reproduktywnych typu mechanicznego, które prowadzą do wyrobienia nawyków mówienia. Nie

⁴ Op. cit.

uważa on, iż droga „teoria — umiejętność — nawyk“ jest jedyną drogą opanowywania obcego zjawiska językowego, ale uwzględnia możliwość stosowania w pewnych poszczególnych wypadkach, zwłaszcza w początkach nauczania języka obcego, drogi „nawyk — teoria“.

Rozwijając swoje poglądy na nauczanie gramatyki języka rosyjskiego, zgodnie z zasadami zmodyfikowanej metody bezpośredniej, Włodzimierz Gałęcki uznaje jej funkcjonalną rolę w opanowaniu języka obcego, podkreślając, jak już wspomniano, wagę czynnika świadomości. Pisze on:

Władanie językiem zapewnia nie nauka o języku, jaką jest gramatyka, ale praktyka językowa, czyli nasilenie ćwiczeń różnego rodzaju, a przede wszystkim ćwiczeń w mówieniu, które wyrabiają nawyki. Gramatyka nawyki te wspiera, reguluje, wprowadzając czynnik świadomości do opanowywania języka ⁵.

Włodzimierz Gałęcki nie zabiera decydującego głosu w sprawie podawania materiału określonego przez program, uważając, iż może tutaj panować duża dowolność, zwłaszcza w podręcznikach, podporządkowana zasadzie dydaktycznej wyrażającej się

w naukowym opracowaniu minimum gramatycznego jako szczegółowego wykazu zjawisk i form gramatycznych dla każdego etapu nauczania z podaniem kolejności ich opracowywania z uczniami ⁶.

Stoi on na stanowisku, że przy różnorodnym grupowaniu zjawisk i form gramatycznych w celu ich podawania uczniom obowiązywać powinna zasada systematyzowania i zbierania ich w pewną całość. Dotyczy to zwłaszcza podawania materiału w formie tzw. „rozdrobnionej“, zastosowanej w nowych podręcznikach P. Nomańczuka, S. Czochary i Z. Harczuka.

Zasługą Włodzimierza Gałęckiego jest opracowanie metodyki nauczania języka rosyjskiego w szkole średniej. Zagadnienie to, wymagające znajomości nie tylko różnorodnych teorii metodycznych, ale i odpowiedniego przygotowania filologicznego, nie znalazło należytego odbicia w pracach innych polskich metodyków-rusycystów, ograniczających swe próby reformatorskie przede wszystkim do szkoły podstawowej, tzn. do początków nauczania języka obcego.

Włodzimierz Gałęcki, biorąc pod uwagę prawa psychologii rozwojowej, stawia postulat, iż nauczanie języka rosyjskiego w szkole średniej, a zwłaszcza w klasach X i XI, musi bazować na materiale interesującym uczniów, umożliwiającym rozważania natury etycznej, światopoglądowej i filolo-

⁵ Op. cit., s. 169.

⁶ Op. cit., s. 185.

gicznej. Materiał taki stanowią według niego wybrane teksty literatury pięknej, czytane przez młodzież w całości lub urywkach, będące zarazem wzorem języka w najpiękniejszej jego postaci.

Jako jeden z autorów podręczników dla klas IX i XI, Włodzimierz Gałecki miał wpływ na wybór zamieszczonych w nich tekstów literackich. Praktyka wykazała, że wybór ten dokonany został bardzo trafnie z wyjątkiem może wyjątków z *Rewizora* Gogola oraz *Cichego Donu* Szołochowa. Pozostałe teksty budzą żywe zainteresowanie młodzieży. Dotyczy to przede wszystkim *Eugeniusza Oniegina* Puszkina, tekstów opisujących Polskę i Polaków, np. *Za co?* L. Tolstoja oraz wyjątków z pamiętników Hercena traktujących o Worcelu. Specjalnie interesuje młodzież poezja rosyjska i radziecka.

Na uwagę zasługują także proponowane przez Włodzimierza Gałeckiego ćwiczenia dla klas starszych, zawierające elementy twórcze, a ograniczające momenty mechanicznej reprodukcji, która szeroko stosowana na tym etapie nauczania mogłaby wprowadzić na lekcję języka rosyjskiego nudę oraz infantyizm.

Stojąc na stanowisku, że teksty literackie w klasach najstarszych powinny dominować nad innymi, Włodzimierz Gałecki ma stale na uwadze główny cel nauczania języka rosyjskiego w szkole polskiej: jego praktyczne opanowanie w mowie i piśmie w ramach zakreślonych programem szkolnym. Już samo czytanie przez uczniów utworów lub wyjątków literackich zawierających w sobie słownictwo abstrakcyjne z różnych dziedzin życia oswaja ucznia z oryginalnym tekstem rosyjskim, z którym nieraz zetknie się on będąc studentem wyższej uczelni lub w swej praktyce życiowej.

Wymagane przez Włodzimierza Gałeckiego stosowanie od czasu do czasu samodzielnego przygotowywania przez uczących się tekstów od strony leksykalnej przy pomocy słowników uczy ich samodzielnego korzystania z materiałów rosyjskich.

Żądanie samodzielnego odtwarzania w postaci krótkiego streszczenia tekstów o określonej trudności, czytanych przez nauczyciela lub odtwarzanych z magnetofonu, przyzwyczajają uczniów do rozumienia mowy rosyjskiej ze słuchu.

Analiza utworów literackich ćwiczy młodzież w formułowaniu w języku obcym swoich myśli w postaci dłuższych wypowiedzi, wyrabiając gotowość językową, przydatną w rozmowach z cudzoziemcami.

Włodzimierz Gałecki nie neguje konieczności powtarzania i wprowadzania w klasach starszych leksyki życia codziennego w postaci dialogów sytuacyjnych. Świadczy o tym obowiązujący obecnie program nauczania języka rosyjskiego, którego był współtwórcą. Uważa on jednak, że ta forma pracy nie powinna dominować na lekcjach języka rosyjskiego w klasach starszych, ponieważ zubożyłoby to głębokie wartości humanistyczne, jakie

może dać nauczanie tego języka w szkole polskiej, i sprowadziłoby jego rolę do rangi przedmiotu czysto utylitarneho, służebnego, jakim jest na przykład wychowanie fizyczne. Ważnym dla niego jest, aby język rosyjski jako przedmiot nauczania stanowił część składową wykształcenia humanistycznego, jakie uzyskuje absolwent liceum ogólnokształcącego.

Stanowisko Włodzimierza Gałęckiego jest w pełni słuszne chociażby z tego względu, iż nauka języka rosyjskiego, obok celów czysto praktycznych, powinna podobnie jak i inne przedmioty humanistyczne rozwijać intelekt ucznia, budzić w nim tzw. „zapotrzebowanie na kulturę“ i umiejętność korzystania z jej dóbr, których najwspanialszym przejawem jest literatura.

Jednak nie tylko w opracowywaniu tekstów literackich widzi Włodzimierz Gałęcki drogę zaznajamiania uczniów z kulturą Rosji i Związku Radzieckiego.

W swoich pracach metodycznych zaleca on bardzo gorąco częste omawianie reprodukcji sławnych malarzy rosyjskich i radzieckich. Zajęcia tego typu obok walorów poznawczych (krótka informacja o malarzu), kształcących oraz wychowawczych, stwarzają duże możliwości do przeprowadzania ćwiczeń konwersacyjnych, bardzo cennych z punktu widzenia praktycznego opanowania języka.

Innym źródłem wprowadzającym do nauczania języka rosyjskiego nurt współczesności radzieckiej są czasopisma, których metodykę przerabiania w klasach starszych wszechstronnie opracował Włodzimierz Gałęcki, gorąco zalecając stosowanie tej formy pracy. Czytanie czasopism, obok satysfakcji, jaką daje uczniowi świadomość korzystania z oryginalnych, wydanych w Związku Radzieckim publikacji oraz sprawdzania własnych możliwości językowych, umożliwi mu czytanie tekstów popularno-naukowych, dziennikarskich, opisujących różnorodne przejawy życia ludzi radzieckich. Odpowiednio dobierane artykuły, konsekwentne i w miarę częste opracowywanie ich z uczniami, stwarzają nauczycielowi wdzięczne pole do przeprowadzania ćwiczeń konwersacyjnych, w postaci dłuższych wypowiedzi ucznia i tak bardzo pożądanych na lekcjach języka rosyjskiego spontanicznych dyskusji.

Ćwiczenia związane z czytaniem czasopism radzieckich zmuszają ucznia do operowania językiem najbardziej współczesnym, oswajają go z nim. Praktyka wykazuje, że uczący się, zainteresowani bardzo nieraz ciekawą, a nawet sensacyjną treścią artykułów, mimowoli przyswajają sobie szereg zwrotów językowych, które wchodzą na stałe do ich zasobu leksykalnego.

Inną formą ćwiczeń, gorąco zalecaną przez Włodzimierza Gałęckiego, jest konwersacja przeprowadzana w oparciu o przeżycia uczniów. Może to być sprawozdanie z wycieczki, uroczystości szkolnej, akcji zorganiz-

wanej przez klasę, omówienie ważnego wydarzenia dotyczącego większości uczniów danej klasy.

Ćwiczenia tego typu, oparte o treści emocjonalne bliskie młodzieży, wprowadzają na lekcje języka rosyjskiego moment ożywienia, uaktywniając zasób leksykalny uczniów, stwarzają możliwości ćwiczenia ich w mowie produktywnej. Praktyka wykazuje, że przy tego typu ćwiczeniach, prowadzonych w atmosferze nieco swobodniejszej aniżeli pozostałe, najłatwiej wytwarza się odpowiednia atmosfera językowa, uczniowie mówią bowiem o sprawach sobie bliskich, wkładając w swoje wypowiedzi duże zaangażowanie emocjonalne.

Według Włodzimierza Gałęckiego ćwiczenia językowe w szkole średniej dadzą odpowiednie rezultaty, jeśli będą oparte o teksty przede wszystkim oryginalne, obrazy oraz przeżycia uczniów. Dąży on do tego, aby na lekcjach języka rosyjskiego w tym typie szkół, obok ćwiczeń czysto utylitarnych (dialogi sytuacyjne), występowały ćwiczenia łączące w sobie elementy praktycznego opanowania języka z elementami zapewniającymi nauce języka rosyjskiego jego wysoką, humanistyczną wartość.

Zasługą Włodzimierza Gałęckiego jest także opracowanie całego systemu ćwiczeń w pisaniu, począwszy od zasad obowiązujących w czasie nauczania alfabetu, aż do tak skomplikowanych, jakimi są wypracowania. Przywiązując do nich należytą wagę, Włodzimierz Gałęcki wielokrotnie zaznacza, iż są one elementem wtórnym w nauczaniu języka rosyjskiego, który jednak, oprócz krótkiego okresu beztekstowego, powinien występować na lekcjach tego języka równoległe z ćwiczeniami w mówieniu, jako jeden z bardzo cennych, zwłaszcza dla wzrokowców, sposób utrwalania poznanych form językowych.

Obok ćwiczeń mechanicznych, takich jak przepisywanie, występujących przeważnie w okresie początkowym nauczania języka, kiedy uczniowie nie znają jeszcze zasad poprawnej pisowni rosyjskiej, Włodzimierz Gałęcki zaleca stosowanie ćwiczeń twórczych, polegających na świadomym stosowaniu zasad ortografii.

Opracował on także kilka systemów poprawiania prac pisemnych, systemów opartych o wspólną zasadę sygnalizowania błędów drogą znaków umownych, a nie poprawiania ich za uczniów.

Zasługą Włodzimierza Gałęckiego jest także opracowanie metodyki stosowania pomocy wizualnych, audialnych i audiowizualnych na lekcjach języka rosyjskiego. Na szczególną uwagę zasługują jego poglądy, dotyczące stosowania w praktyce nauczania języka rosyjskiego magnetofonu oraz organizowania w szkołach laboratoriów językowych.

Włodzimierz Gałęcki zaznacza, iż w licznych klasach, nie podzielonych na grupy, magnetofon może być stosowany niezbyt często. Podkreśla on użyteczność stosowania nagrań magnetofonowych jako wzorów po-

prawnej wymowy rosyjskiej. Jest to też jeden z bardzo dobrych sposobów osłuchiwania młodzieży z mową osób, co ma duże znaczenie, ponieważ uczniowie, przyzwyczajający się do nie zawsze poprawnej wymowy nauczyciela, mają trudności w rozumieniu mowy mówionej, zwłaszcza Rosjan.

Włodzimierz Gałęcki ustosunkowuje się natomiast krytycznie do nauczania w szkole języka rosyjskiego w laboratorium językowym, jako jedynej i wyłącznej formy pracy, wychodząc z założenia, iż ogranicza ona granice oddziaływania osobowości nauczyciela na ucznia. Uważa też, że koszty tworzenia laboratoriów są niewspółmierne do korzyści, jakie dają. Stwierdza on, że w procesie nauczania, gdzie czasem gest, uśmiech nauczyciela, nie mówiąc już o mimice i słowie, wywołuje w klasie odpowiednią atmosferę, maszyny nie mogą zastąpić człowieka, jakkolwiek często mogą być pomocne.

Z powyższym wiążą się poglądy Włodzimierza Gałęckiego na rolę nauczyciela języków obcych, a w szczególności rusycysty, który powinien nie tylko pomagać młodzieży w zdobywaniu zasobu wiadomości i umiejętności, ale także wychowywać w duchu zgodnym z założeniami programów, uczyć ją cenić kulturę humanistyczną i korzystać z niej.

Na zakończenie powyższych rozważań należy podkreślić ogromny dorobek Włodzimierza Gałęckiego w zakresie publikacji metodycznych, wykazujący wszechstronność jego zainteresowań. Jest to kilkadziesiąt pozycji, wśród których są jedyne w Polsce podręczniki metodyki nauczania języka rosyjskiego, artykuły publikowane nie tylko w Polsce, ale i w Związku Radzieckim, podręczniki do nauki języka rosyjskiego oraz komentowane wydania dzieł autorów rosyjskich do użytku szkolnego.

Jego dorobek metodyczny stanowi poważne źródło, z którego polscy i obcy metodycy-rusycyści mogą czerpać rzetelną wiedzę, ciekawe pomysły i chwytły metodyczne. Tworzy on także poważną podstawę i punkt wyjścia do dalszych badań w zakresie metodyki nauczania języka rosyjskiego w Polsce.